

Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων-Πρακτικές και Συμμόρφωση

Κύριες και Κύριοι,

σας ευχαριστώ για την πρόσκληση και την ευκαιρία που μου δίνεται να σας μιλήσω για την πρακτική εφαρμογή του νέου Ευρωπαϊκού Κανονισμού που αφορά στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Στη σημερινή εποχή, με τη χρήση του διαδικτύου και τις νέες υπηρεσίες που παρέχει, την ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας, την ευρεία χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τη διάθεση δεδομένων σε παγκόσμιο επίπεδο, η ανάγκη προστασίας της ιδιωτικής ζωής έχει αναδειχθεί σε ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα.

Αυτές ακριβώς οι συνθήκες οδήγησαν στην θέσπιση ενός ισχυρού νομικού Ευρωπαϊκού πλαισίου προστασίας, αφού η υφιστάμενη Οδηγία (95/46/EK), μετά από περίπου μια εικοσαετία, θεωρείται ότι δεν ανταποκρίνεται επαρκώς στις ανάγκες της εποχής.

Ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός 2016/679 τίθεται σε εφαρμογή για όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 25.05.2018, διαμορφώνοντας ένα ενιαίο νομικό πλαίσιο, χωρίς την ανάγκη ψήφισης εθνικής νομοθεσίας για να το ενσωματώσει στην εθνική έννομη τάξη και καταργώντας την υφιστάμενη νομοθεσία. Ο νέος κανονισμός αυξάνει σημαντικά τις υποχρεώσεις τόσο των δημόσιων αρχών όσο και των ιδιωτικών εταιρειών/οργανισμών/επιχειρήσεων εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον τα δεδομένα αφορούν σε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων εντός της ΕΕ.

Σε περίπτωση παράβασης προβλέπονται αυξημένα πρόστιμα, που ανάλογα με το είδος και το μέγεθος της, φτάνουν έως τα 20 εκατομμύρια ευρώ ή το 4% του παγκόσμιου ετήσιου κύκλου εργασιών.

Οι βασικές αρχές και κανόνες του νέου Κανονισμού, υπάρχουν ήδη στο υφιστάμενο νόμο για την προστασία προσωπικών δεδομένων, όπως για παράδειγμα: νομιμότητα, διαφάνεια, αναλογικότητα (ελαχιστοποίηση), περιορισμός του σκοπού, ασφάλεια των δεδομένων, περιορισμός της περιόδου αποθήκευσης, ακεραιότητα και εμπιστευτικότητα.

Ο νέος Κανονισμός, από τη μία πλευρά, ενισχύει τα δικαιώματα των πολιτών και από την άλλη, επιβάλλει μια σειρά νέων υποχρεώσεων στους υπευθύνους επεξεργασίας. Οι νέες αυτές υποχρεώσεις απορρέουν από τις βασικές αρχές και κυρίως από την ενισχυμένη αρχή της διαφάνειας στον τρόπο συλλογής, τήρησης και γενικά της επεξεργασίας των δεδομένων και τη νέα αρχή της λογοδοσίας, σύμφωνα με την οποία οι υπεύθυνοι επεξεργασίας **φέρουν την ευθύνη και θα πρέπει να είναι σε θέση να**

αποδείξουν τη συμμόρφωση τους με όλες τις αρχές που διέπουν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.

Ο Κανονισμός θέτει νέες υποχρεώσεις στους οργανισμούς οι οποίοι θα πρέπει να εφαρμόσουν ένα ευρύ φάσμα μέτρων, προκειμένου να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση τους:

(1) Εφαρμογή κατάλληλων μέτρων και πολιτικών ασφαλείας.

Ο Κανονισμός καθορίζει την κρυπτογράφηση ως μια επιλογή που μπορεί να βοηθήσει να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με κάποιες από τις υποχρεώσεις του. Μάλιστα, το άρθρο 34 προβλέπει ότι, δεν θα χρειαστεί να ανακοινώνεται τυχόν παραβίαση του Κανονισμού, όταν αυτή ενδέχεται να θέσει σε υψηλό κίνδυνο τα δικαιώματα και τις ελευθερίες φυσικών προσώπων, όταν έχουν εφαρμοστεί τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προστασίας και τα μέτρα αυτά εφαρμόστηκαν στα επηρεαζόμενα από την παραβίαση δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, κυρίως μέτρα που καθιστούν μη κατανοητά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε όσους δεν διαθέτουν άδεια πρόσβασης σε αυτά, όπως είναι η κρυπτογράφηση.

(2) Διενέργεια εκτίμησης επιπτώσεων των σχεδιαζόμενων πράξεων (impact assessment), για επεξεργασίες που παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο και σχετίζονται με αξιολόγηση προσωπικών πτυχών, αφορούν σε δεδομένα μεγάλης κλίμακας ή σε παρακολούθηση δημοσίου χώρου. Το impact assessment έχει ως στόχο τον εντοπισμό και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων μη συμμόρφωσης.

(3) Τήρηση αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας: ο οργανισμός θα διατηρεί πλέον λεπτομερή εσωτερικά αρχεία αναφορικά με τις δραστηριότητες προστασίας δεδομένων, εγγράφως ή ηλεκτρονικά.

(4) Ορισμός Υπευθύνου Προστασίας Δεδομένων: ο ΥΠΔ θα είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τον Κανονισμό, θα ενημερώνει για τις υποχρεώσεις, θα παράσχει συμβουλές σχετικά με το πότε και πώς θα πρέπει να διενεργηθεί εκτίμηση των επιπτώσεων της σχεδιαζόμενης πράξης και θα αποτελεί το σημείο επαφής μεταξύ του Οργανισμού και του Γραφείου μου.

(5) Εφαρμογή της αρχής «Privacy by Design»: θα οφείλει ο Οργανισμός να δημιουργεί δομή, τεχνολογία και διαδικασίες που θα ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του Κανονισμού. Αυτό σημαίνει ότι, ο αρχικός σχεδιασμός κάθε υπηρεσίας ή προϊόντος θα πρέπει να δημιουργεί φιλικές συνθήκες για την προστασία των δεδομένων. Αυτή η προσέγγιση, ενώ προηγουμένως αποτελούσε βέλτιστη πρακτική, πλέον είναι ρητή απαίτηση.

(6) Εφαρμογή της αρχής «Privacy by Default»: θα οφείλει ο Οργανισμός να εφαρμόζει κατάλληλα μέτρα που να διασφαλίζουν ότι, εξ ορισμού, υφίστανται επεξεργασία μόνο τα δεδομένα που είναι απαραίτητα για το σκοπό της επεξεργασίας.

(7) Εκπόνηση και τήρηση Κωδίκων Δεοντολογίας καθώς και εξασφάλιση πιστοποιήσεων, σφραγίδων και σημάτων προστασίας δεδομένων (εθελοντικά).

(8) Προετοιμασία για την πιθανότητα παραβίασης της ασφάλειας των δεδομένων π.χ. παράνομη καταστροφή, απώλεια, αλλοίωση, μη εξουσιοδοτημένη αποκάλυψη ή πρόσβαση σε προσωπικά δεδομένα που διαβιβάζονται, αποθηκεύονται ή επεξεργάζονται με οποιονδήποτε τρόπο.

Οι οργανισμοί θα πρέπει να θέσουν σαφείς πολιτικές και διαδικασίες, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι θα μπορούν να αντιδράσουν και να γνωστοποιήσουν κάθε παραβίαση δεδομένων, εντός 72 ωρών από τη στιγμή που αποκτούν γνώση του γεγονότος. Μάλιστα, η παραβίαση ανακοινώνεται αμέσως στο επηρεαζόμενο άτομο όταν υπάρχει ψηλός κίνδυνος για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του

Επομένως, οι οργανισμοί ενθαρρύνονται να υιοθετούν διαδικασίες γνωστοποίησης και ανακοίνωσης ενδεχόμενων παραβιάσεων στο Γραφείο μου.

(9) Σύναψη σύμβασης ανάθεσης εργασίας μεταξύ του υπεύθυνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία, η οποία θα καθορίζει τις υποχρεώσεις των μερών. Ο νέος Κανονισμός θέτει αυστηρές υποχρεώσεις ΚΑΙ στους εκτελούντες, όπως για παράδειγμα η τήρηση αρχείου δραστηριοτήτων και η λήψη των ενδεδειγμένων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων ασφάλειας.

(10) Σε περίπτωση που διεξάγει Οργανισμός διασυνοριακή επεξεργασία, εντός της ΕΕ, πρέπει να ορίσει το κράτος μέλος της κύριας εγκατάστασης, του οποίου η εποπτεύουσα αρχή θα είναι αρμόδια ως επικεφαλής αρχή, για την εποπτεία της νομιμότητας της επεξεργασίας εντός της Ε.Ε.

(11) Οργανισμός που διαβιβάζει προσωπικά δεδομένα σε τρίτη χώρα οφείλει να λάβει την Άδεια μου, εάν επιλέξει ως νομική βάση για τη διαβίβαση συμβατικές ρήτρες που θα ετοιμάσει και θα εγκριθούν από το Γραφείο μου. Εάν από τη διαβίβαση επηρεάζονται και πολίτες κρατών μελών, οι συμβατικές ρήτρες θα εγκριθούν στα πλαίσια του μηχανισμού συνεκτικότητας.

Επιπλέον, ο Κανονισμός ενισχύει τα δικαιώματα των πολιτών.

Μπορεί να χρειαστεί να **αναθεωρηθεί ο τρόπος με τον οποίο λαμβάνεται η συγκατάθεση των ατόμων**. Η συγκατάθεση πρέπει με την ίδια ευκολία να δίδεται και να ανακαλείται. Επιπλέον, η συγκατάθεση θα πρέπει να προέρχεται από μια θετική ένδειξη συμφωνίας για τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία και δεν μπορεί να συναχθεί από τη σιωπή ή την αδράνεια του ατόμου.

Ο Κανονισμός **ενισχύει το επίπεδο προστασίας των παιδιών**, αφού πλέον οι γονείς πρέπει να συγκατατίθενται για τη συμμετοχή των παιδιών τους σε υπηρεσίες του διαδικτύου.

Θα πρέπει να επικαιροποιηθούν/ διαμορφωθούν ανάλογα οι διαδικασίες για ικανοποίηση των δικαιωμάτων των ατόμων, που αφορούν:

Στο δικαίωμα πρόσβασης, με βάση το οποίο, το άτομο έχει δικαίωμα να λαμβάνει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας επιβεβαίωση για το κατά πόσον ή όχι τα προσωπικά του δεδομένα υφίστανται επεξεργασία και, εάν κάτι τέτοιο συμβαίνει, έχει το δικαίωμα να λάβει (και σε αντίγραφο) αρκετές πληροφορίες, όπως π.χ. το σκοπό της επεξεργασίας, τις κατηγορίες προσωπικών δεδομένων κ.λ.π.

Δεν χρεώνεται το άτομο για τη συμμόρφωση με το αίτημα του και θα πρέπει σε ένα μήνα ο Οργανισμός να συμμορφωθεί.

Στο δικαίωμα εναντίωσης (αντίρρησης), το οποίο μπορεί να ασκηθεί από το άτομο με σκοπό να περιοριστούν συγκεκριμένες επεξεργασίες και να μην υποβληθούν προσωπικά του δεδομένα σε επεξεργασία για σκοπούς απευθείας (άμεσης) εμπορικής προώθησης. Μόλις ένα άτομο αρνηθεί, τα στοιχεία του δεν θα πρέπει να υποβάλλονται σε επεξεργασία για περαιτέρω απευθείας εμπορική προώθηση.

Στο δικαίωμα στη λήθη (διαγραφή των δεδομένων), με το οποίο το άτομο μπορεί να ζητήσει από μηχανές αναζήτησης να αφαιρέσουν συγκεκριμένα αποτελέσματα που το αφορούν, αν δεν υφίσταται νόμιμη βάση για τη διατήρησή τους (εφόσον δεν τίγεται το δικαίωμα ενημερώσεως της κοινής γνώμης).

Γι' αυτό, θα πρέπει να εξεταστεί πώς πραγματοποιείται η επεξεργασία των δεδομένων και να προσδιοριστεί η νομική βάση με την οποία πραγματοποιείται η εν λόγω επεξεργασία, αφού οι πολίτες θα έχουν ισχυρότερο δικαίωμα σε ότι αφορά στη διαγραφή των δεδομένων τους στις περιπτώσεις που χρησιμοποιείται η συγκατάθεση ως νομική βάση για την επεξεργασία.

Στο δικαίωμα στη φορητότητα, το οποίο είναι ένα νέο δικαίωμα που εισάγεται στον Κανονισμό και κατ'επέκταση του δικαιώματος στην απαίτηση για παροχή προσωπικών δεδομένων σε μια ευρέως χρησιμοποιούμενη ηλεκτρονική μορφή (format). Συγκεκριμένα, απαιτείται από τον οργανισμό να παρέχει τις σχετικές πληροφορίες σε μια δομημένη, κοινή και αναγνώσιμη από μηχανή μορφή.

π.χ. πελάτης τράπεζας μπορεί να ζητήσει να λάβει όλες τις πληροφορίες που ο ίδιος παρείχε στην εν λόγω ασφαλιστική εταιρεία και/ή να ζητήσει, με τεχνολογικά μέσα, τη μεταφορά τους σε άλλη εταιρεία.

Στο δικαίωμα εναντίωσης που θα μπορούν να ασκήσουν οι πολίτες στην αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων που τους αφορούν και στη δημιουργία του προφίλ τους: Για παράδειγμα, αν μια επενδυτική εταιρεία κρίνει βάσει αυτοματοποιημένων υπολογισμών ότι δεν πρέπει να παρέχει μια υπηρεσία σε κάποιο πρόσωπο, πρέπει η τελική αξιολόγηση να υπόκειται σε ανθρώπινη παρέμβαση.

Είναι σχεδόν βέβαιο ότι, αρκετοί τουλάχιστον οργανισμοί, θα αντιμετωπίσουν αρκετές δυσκολίες όπως:

1. Η ακριβής γνώση για το ποια δεδομένα συλλέγονται και τυγχάνουν επεξεργασίας σε κάθε φάση των δραστηριοτήτων τους, ποιοι εμπλέκονται και με ποια εργαλεία και διαδικασίες γίνεται η επεξεργασία.
2. Ο καθορισμός και διαχωρισμός των αναγκών, ώστε να διασφαλίζεται ότι λαμβάνονται οι απαιτούμενες συγκαταθέσεις από τα άτομα και ότι δεν συλλέγονται υπερβολικά δεδομένα.
3. Ο συστηματικός έλεγχος για συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του Κανονισμού, σε κάθε στάδιο επεξεργασίας των δεδομένων.
4. Ο εντοπισμός και η αξιολόγηση των κινδύνων (ποιοι είναι, από πού προέρχονται, το είδος της βλάβης π.χ είναι οικονομική ζημιά ή θίγονται τα δικαιώματα των ατόμων;). Το είδος της βλάβης που ενδεχομένως να οδηγήσει σε παραβίαση των προσωπικών δεδομένων, θα υπόκειται σε ψηλές διοικητικές κυρώσεις και επιπτώσεις στη φήμη του οργανισμού.
5. Η λήψη αποτελεσματικών μέτρων με σκοπό να περιοριστεί ή ακόμα και να αποφευχθεί ο κίνδυνος παραβίασης του Κανονισμού, χωρίς να θίγονται οι προτεραιότητες του οργανισμού.
6. Οι τρόποι αντιμετώπισης των παραβάσεων ώστε να διαμορφωθεί στρατηγική και να καταρτιστεί πλάνο και προϋπολογισμός για συμμόρφωση.

Εν κατακλείδι, πιστεύω ότι, ο νέος Κανονισμός θα ενδυναμώσει τα δικαιώματα των πολιτών και θα τους παρέχει καλύτερο έλεγχο των δεδομένων τους, διασφαλίζοντας ότι, η ιδιωτική τους ζωή θα εξακολουθήσει να προστατεύεται στη ψηφιακή εποχή.

Παρ' όλες τις δυσκολίες που συναντούμε και τις αδυναμίες στη στελέχωση και λειτουργία του Γραφείου μου, συνεχίζουμε τις προσπάθειές μας τόσο για ευαισθητοποίηση των πολιτών όσο για ακόμα πιο αποτελεσματική ενημέρωση των υπεύθυνων επεξεργασίας και υιοθέτηση από μέρους τους πολιτικών και πρακτικών που στοχεύουν στην πλήρη συμμόρφωση τους με το νέο Κανονισμό για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Ειρήνη Λοϊζίδου Νικολαΐδου
Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων
Προσωπικού Χαρακτήρα

19.10.2017